

Kỷ niệm 70 năm Ngày Quốc tế thiếu nhi
01/6/1950 - 01/6/2020

Tình thương yêu của Bác Hồ dành cho thiếu nhi Việt Nam

Bác Hồ đến thăm một trại nhi đồng ở Việt Bắc, năm 1950. Ảnh tư liệu.

Trong muôn vàn tình thương yêu của Chủ tịch Hồ Chí Minh dành cho Nhân dân, Người dành cho thiếu niên, nhi đồng với một tình thương yêu đặc biệt. Trước lúc đi xa, Bác để lại muôn vàn tình yêu thương cho dân tộc Việt Nam, trong đó Người không quên nhắc đến thế hệ thiếu niên, nhi đồng: “Cuối cùng, tôi để lại muôn vàn tình thân yêu cho toàn dân, toàn Đảng, cho toàn thể bộ đội, cho các cháu thanh niên và nhi đồng. Tôi cũng gửi lời chào thân ái đến các đồng chí, các bầu bạn và các cháu thanh niên, nhi đồng quốc tế”. Tuy Bác đã đi xa nhưng những lời căn dặn, hành động, tình cảm của Bác sẽ mãi mãi khắc sâu trong tâm trí thiếu niên, nhi đồng nói riêng và mỗi người dân Việt nói chung.

Bác Hồ với các cháu thiếu nhi vùng cao Việt Bắc (1960). Ảnh tư liệu.

Đã 51 năm trôi qua kể từ ngày Quốc tế Thiếu nhi năm 1969, thiếu nhi Việt Nam không còn được Bác gửi thư. Nhưng tấm lòng yêu thương và những lời dạy của Người vẫn luôn đồng hành cùng thiếu niên, nhi đồng cả nước. Tình yêu trẻ thơ của Bác không đơn giản là một tình cảm thông thường. Đó còn là một tình cảm sâu sắc, rộng lớn xuất phát từ một chủ nghĩa nhân đạo cao cả với niềm tin là các cháu sẽ trở thành lớp người tiếp tục sự nghiệp của cha ông, những người trực tiếp xây dựng xã hội tương lai.

Ở mỗi giai đoạn cách mạng, khi vận động tập hợp quần chúng, khi tiến hành hai cuộc kháng chiến cứu nước, xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, đấu tranh giải phóng miền Nam thống nhất đất nước, Bác Hồ đều có thư và thơ cho thiếu nhi.

Trước Cách mạng Tháng Tám, trong khi kêu gọi thiếu niên đoàn kết đấu tranh góp phần vào công cuộc giải phóng dân tộc, Người không quên nhắc đến trách nhiệm của các em: “Tuổi nhỏ làm việc nhỏ. Tùy theo sức của mình”. Đó là những “việc nhỏ, nghĩa lớn”. Bác khích lệ các em rằng biết lễ phép, vệ sinh, biết giúp đỡ đồng bào khi gặp khó khăn, nghĩa là tự rèn luyện mình cũng là tham gia kháng chiến. Mở đầu bài thơ “Kêu gọi thiếu nhi” là những lời lẽ hết sức giản dị, thực tế và chứa chan tình yêu thương:

“Trẻ em như búp trên cành
Biết ăn ngủ biết học hành là ngoan
Chẳng may vận nước gian nan
Trẻ em cũng phải lầm than cực lòng
Học hành giáo dục đã không
Nhà nghèo lại phải làm công cày bừa
Sức còn yếu, tuổi còn thơ
Mà đã khó nhọc cũng như người già
Có khi lia mẹ, lia cha
Để làm tôi tớ người ta bên ngoài”.

Lời kêu gọi ấy của Bác Hồ có sức lan tỏa mãnh liệt trong thiếu niên, nhi đồng cả nước tham gia đánh Tây, đuổi Nhật, giải phóng dân tộc thống nhất nước nhà. Đã có biết bao tấm gương thiếu niên, nhi đồng anh dũng hy sinh vì nền độc lập tự do của Tổ quốc mà tiêu biểu là Kim Đồng, Vừ A Dính, Lê Văn Tám, các đơn vị nổi tiếng như: Đội Thiếu niên du kích Đình Bảng, Đội Thiếu niên du kích thành Huế, Đội Thiếu niên du kích Đồng Tháp Mười...

Sau Cách mạng Tháng Tám, trong thư gửi cho học sinh nhân ngày khai trường đầu tiên của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, Bác chỉ rõ, học sinh được may mắn tiếp nhận một nền giáo dục mới, độc lập: “... Non sông Việt Nam có trở nên tươi đẹp hay không, dân tộc Việt Nam có bước tới đài vinh quang để sánh vai với các cường quốc năm châu được hay không, chính là nhờ một phần lớn ở công học tập của các em”.

Bác Hồ với Đoàn nghệ thuật thiếu nhi Liên khu X và đội Thiếu sinh quân đến chúc mừng sinh nhật Bác 60 tuổi tại Việt Bắc năm 1950. Ảnh tư liệu.

Nhân dịp Tết Nguyên đán đầu tiên sau hòa bình, các cháu thiếu nhi Thủ đô đến chúc Tết Bác Hồ tại Phủ Chủ tịch và múa hát quanh Bác, Hà Nội ngày 09/02/1955.

Ảnh tư liệu.

Từ sau Cách mạng tháng Tám, gần như năm nào cũng vậy, trong bất cứ hoàn cảnh nào vào dịp kỷ niệm ngày Quốc tế Thiếu nhi 01/6, hay Tết Trung thu, Bác Hồ đều viết thư cho thiếu niên, nhi đồng với lời lẽ ân cần, trù mến, chí tình. Bác luôn căn dặn các cháu phải ngoan ngoãn, đoàn kết, thi đua học tập, lao động, chú ý rèn luyện cả về nhân cách và thể lực để trở thành công dân có sức khỏe và tiến bộ, để đưa nước nhà “tiến kịp các nước khác trên toàn cầu”.

Sinh thời Bác từng nói: “Tôi không có gia đình, cũng không có con cái. Nước Việt Nam là đại gia đình của tôi. Tất cả trẻ em Việt Nam đều là con của tôi”. Hình ảnh Bác Hồ bón cơm cho em nhỏ, hình ảnh Người vui Tết Trung thu với các em thiếu niên, nhi đồng thật gần gũi, giản dị mà chan chứa yêu thương! Tình cảm, sự quan tâm, chăm sóc, giáo dục của Người qua những bức thư, lời dạy, bài viết gửi thiếu niên, nhi đồng cả nước nhân dịp Tết Thiếu nhi, ngày khai trường, Tết Trung thu... mãi mãi khắc sâu, trở thành tài sản vô giá đối với thế hệ măng non nói riêng và dân tộc Việt Nam nói chung.

Mỗi bài thơ, bức thư, câu nói của Bác, bên cạnh tình yêu thương bao la còn là những lời chỉ bảo, dặn dò chu đáo đối với thiếu nhi: “Các em phải ngoan, ở nhà phải vâng lời bố mẹ, đi học phải siêng năng...”. Người động viên, nhắc nhở thế hệ trẻ cố gắng vươn lên trong cuộc sống mới, cuộc sống của người dân một nước độc lập, tự do: “Thanh, thiếu nhi cần thực hành đời sống mới. Phải cương quyết, không sợ khó, không sợ khổ, phải siêng học, siêng làm”.

Nhân dịp kỷ niệm 20 năm Ngày thành lập Đội Thiếu niên tiền phong Hồ Chí Minh tháng 5/1961, Bác gửi thư chúc các cháu thiếu nhi cả nước cùng 5 lời dạy của Người:

“Yêu Tổ quốc, yêu đồng bào
 Học tập tốt, lao động tốt
 Đoàn kết tốt, kỷ luật tốt
 Giữ gìn vệ sinh thật tốt
 Khiêm tốn, thật thà, dũng cảm”.

Trong thư gửi nhi đồng toàn quốc nhân ngày Quốc tế thiếu nhi năm 1951 Bác viết: Ngày 01/5, ngày của những người lao động thế giới tỏ tình đoàn kết, đấu tranh. Còn ngày 01/6 “là ngày của các cháu nhi đồng trong thế giới tỏ tình đoàn kết và sức đấu tranh của mình...”. Hình thức đấu tranh của các cháu nhi đồng mà Người đưa ra rất cụ thể, thiết thực. Đó là, các cháu cần phải “thi đua học tập, thi

đua tăng gia sản xuất; thi đua giúp đỡ các gia đình thương binh, tử sĩ. Thế là các cháu đấu tranh”. Bác còn khuyên nhủ: “Các cháu phải đoàn kết, thương yêu nhau” và là đoàn kết, thương yêu giữa nhi đồng trong nước với nhau, cũng như bạn bè thiếu nhi trên thế giới. Bác gọi “đó là tinh thần quốc tế”. Mà có tinh thần quốc tế thì thế giới sẽ không có áp bức, không có chiến tranh, không có xung đột mà chỉ có tình thân ái, giúp đỡ, giữ gìn và hưởng thụ hạnh phúc, hòa bình và dân chủ. Tình của Bác thật dạt dào, cao cả! Ý của Bác thì vô cùng sâu sắc, thể hiện tầm nhìn xa, thấy rộng của người đứng đầu đất nước. Những lời căn dặn, khuyên nhủ, dạy bảo của Bác đối với thiếu niên, nhi đồng nói riêng và Nhân dân Việt Nam nói chung đến nay vẫn còn nguyên tính thời sự nóng hổi và giá trị thực tiễn sâu sắc.

Những năm kháng chiến chống Mỹ ác liệt, hướng vào Nam, khi Nhân dân “thành đồng Tổ quốc” đang ngày đêm sống rên xiết dưới gót giày của đế quốc Mỹ và tay sai, nỗi thương nhớ các cháu thiếu nhi miền Nam luôn cồn cào trong tim Bác. Trong thư gửi các cháu miền Nam năm 1965, Bác ao ước:

“Bác Nam sẽ sum họp một nhà
 Bác cháu ta gặp mặt, trẻ già vui chung
 Nhớ thương các cháu vô cùng
 Mong sao mỗi cháu là một anh hùng thiếu nhi”.

Bác luôn nhắc các cháu thiếu nhi các trường miền Nam phải “yêu lao động, giữ kỷ luật. Chớ tự do phóng túng, phải tự lực cánh sinh... thi đua học tập, thi đua trong mọi việc...”. Trong những năm cuối đời, trên bàn làm việc của Người thường có một cái phong bì để những tấm ảnh các cháu dũng sĩ miền Nam. Mỗi khi có khách quý nước ngoài đến thăm, Bác thường đem ra giới thiệu. Bác nói các cháu này đã được đồng bào miền Nam bầu là dũng sĩ, các cháu ấy đã làm được những việc mà trước đây chúng tôi ở tuổi ấy không làm được!

Bác là người đầu tiên coi thiếu nhi là người chủ tương lai của nước nhà nên cần phải sớm rèn luyện đạo đức cách mạng. Bác còn ân cần nhắc nhở thiếu nhi: Mai sau các cháu sẽ là người chủ của nước nhà. Cho nên ngay từ rày, các cháu cần phải rèn luyện đạo đức cách mạng để chuẩn bị trở nên người công dân tốt, người cán bộ tốt của nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh.

Sinh thời, Bác luôn luôn nhắc nhở mọi người phải quan tâm đến việc giáo dục thiếu niên, nhi đồng và Người xác định trách nhiệm chăm sóc, giáo dục

các em không phải của riêng ngành nào, tổ chức nào mà là trách nhiệm của toàn Đảng, toàn dân. Bác khẳng định: Thiếu niên, nhi đồng là người chủ tương lai của nước nhà. Chăm sóc và giáo dục tốt các cháu là nhiệm vụ của toàn Đảng, toàn dân. Công tác đó phải làm kiên trì, bền bỉ... Vì tương lai của con em ta, dân tộc ta, mọi người, mọi ngành phải có quyết tâm chăm sóc và giáo dục các cháu bé cho tốt. Tất cả các quốc gia, dân tộc trên thế giới muốn tồn tại và phát triển bền vững đều phải quan tâm, bảo vệ, chăm sóc và giáo dục thiếu niên, nhi đồng.

Xác định được vai trò quan trọng của lực lượng hậu bị, Bác Hồ thường nhắc nhở các cấp, các ngành, đoàn thể phải làm tốt công tác chăm sóc và giáo dục thiếu nhi. Trong thư gửi Hội nghị cán bộ phụ trách nhi đồng toàn quốc năm 1950, Bác chỉ rõ: “Giáo dục nhi đồng là một khoa học. Cách dạy trẻ, cần làm cho chúng biết yêu Tổ quốc, thương đồng bào, yêu lao động, biết vệ sinh, giữ kỷ luật, học văn hóa. Đồng thời phải giữ toàn vẹn tính vui vẻ, hoạt bát, tự nhiên, tự động, trẻ trung của chúng, chớ nên làm cho chúng hóa ra già cả”. Bác cũng căn dặn người lớn (trước hết là bố mẹ, cô giáo, thầy giáo, Đoàn Thanh niên) về nhiệm vụ của mình đối với nhi đồng: Yêu quý các em là phải lấy tinh thần dân chủ mới mà giáo dục các em “5 điều yêu”: Yêu Tổ quốc, yêu Nhân dân, yêu lao động, yêu khoa học, yêu quý của công; nuôi dạy các em phát triển sức khỏe, trí óc, thành trẻ em có “4 tính tốt”: Hoạt bát, mạnh dạn, chất phác, thật thà... và có tư cách của con người mới: Không sợ khó, không sợ khổ, bạo dạn, bền gan. Đồng thời, phải khéo giáo dục để mai sau nhi đồng trở thành công dân có tài, có đức, xứng đáng là người chủ của nước nhà. Người yêu cầu: “Đừng dạy các em thành những ông cụ non... Phải làm sao cho trẻ có kỷ luật nhưng vẫn vui vẻ, hoạt bát chứ không phải khúm núm, đặt đầu gối đấm”. Trong bài viết “Nâng cao trách nhiệm chăm sóc và giáo dục thiếu niên, nhi đồng” đăng trên báo Nhân Dân ngày 01/6/1969, Bác viết: “Thiếu niên, nhi đồng là người chủ tương lai của nước nhà. Vì vậy, chăm sóc và giáo dục tốt các cháu là nhiệm vụ của toàn Đảng, toàn dân. Công tác đó phải làm kiên trì, bền bỉ. Trong thời gian tới và trong dịp hè này, cần phải đẩy mạnh công tác thiếu niên, nhi đồng đạt nhiều kết quả tốt và thiết thực”. Bác nhắc nhở các gia đình, các đoàn thể phải có kế hoạch cụ thể chăm sóc và giáo dục các cháu, làm cho các cháu ngày càng khỏe mạnh và tiến bộ. Các tỉnh, thành ủy cần phải phụ trách và đôn đốc việc này cho có kết quả.

Tình yêu thương rộng lớn của Bác Hồ không chỉ dành cho thiếu nhi Việt Nam mà còn dành cho cả thiếu nhi trên toàn thế giới. Đó là lòng nhân ái, tình yêu thương bao la của Người dành cho nhân loại. Ghi nhận tình cảm bao la, vĩ đại của Bác, Tiến sĩ Sử học, nhà báo E.V.Cô-bê-lép viết: “Một trong những đặc điểm nổi bật nhất trong tính cách của Chủ tịch Hồ Chí Minh là vô cùng yêu quý thiếu nhi. Người đã dành tất cả tấm lòng yêu thương của người ông cho hàng triệu trẻ em Việt Nam mà Người đã gọi trìu mến là các cháu”.

Trước lúc đi xa, qua “Di chúc” thiêng liêng, Bác gửi muôn vàn tình yêu thương cho dân tộc Việt Nam, trong đó Người không quên nhắc đến thế hệ thiếu niên, nhi đồng bằng những tình cảm đặc biệt: “Cuối cùng, tôi để lại muôn vàn tình thân yêu cho toàn dân, toàn Đảng, cho toàn thể bộ đội, cho các cháu thanh niên và nhi đồng. Tôi cũng gửi lời chào thân ái đến các đồng chí, các bầu bạn và các cháu thanh niên, nhi đồng quốc tế”. Bác đã đi xa nhưng những lời căn dặn, hành động, tình cảm của Bác sẽ mãi mãi khắc sâu trong tâm trí thiếu nhi nói riêng và mỗi người dân Việt nói chung.

Thấm nhuần tư tưởng của Bác “Chăm sóc và giáo dục tốt các cháu là nhiệm vụ của toàn Đảng, toàn dân”, trong những năm qua, Đảng, Nhà nước ta đã ban hành nhiều chính sách, văn bản pháp luật trực tiếp hoặc gián tiếp liên quan đến bảo vệ các quyền trẻ em. Lời dạy “Vì lợi ích mười năm trồng cây/ Vì lợi ích trăm năm trồng người” của Bác Hồ đã, đang và sẽ tiếp tục được toàn Đảng, toàn dân ta học tập, làm theo với phương châm “trẻ em hôm nay, thế giới ngày mai”! Điều đó được thể hiện từ các bản Hiến pháp, các Bộ luật; Luật đến các văn bản dưới luật đã tạo thành một hệ thống pháp luật bảo vệ trẻ em phù hợp với các công ước quốc tế và truyền thống văn hóa của dân tộc. Đặc biệt, vấn đề về trẻ em cũng đã được Hiến pháp 2013 đề cập, quan tâm. Trẻ em là chủ nhân tương lai của đất nước, là măng non sẽ góp phần xây dựng và phát triển xã hội sau này.

Nhớ ơn Bác, toàn thể thiếu niên, nhi đồng Việt Nam nguyện cố gắng học tập, tu dưỡng và rèn luyện thật tốt, trở thành con ngoan, trò giỏi để xứng đáng với danh hiệu “cháu ngoan Bác Hồ” như sinh thời Người hằng mong muốn.

B.B.T (tổng hợp)

Theo nguồn: Ban quản lý lăng
Chủ tịch Hồ Chí Minh; hochiminh.vn